

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Diuersis prædiis vrbanis & rusticis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96119](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96119)

Bartol. ad Undecimum lib. Cod.

condurisset a domino ad modicum tempus. Cui adde tex. in l. j. s. cui autem, z ibi Bart. de superficie, z vide alii casum in quo tenetur stare colono. in l. in venditione, s. j. de bo. auct. iudi. pos. z ibi alium casum posui post Bar. Item in seq. vers. in text. ibi, vel locorum, habetur in auth. quas actiones, de sac. sanc. eccle.

b Acquisitionem. Adde Pau. de La. in l. Julianus, s. per venditorem, ff. de act. empt. z l. in l. certum, C. de rei vendi. z do. Alex. de Imo. in l. i. s. ex contrario, ubi etiam vide Bar. vers. quero que possit, ff. de acqui. pos. z do. Alex. consi. xxiij. iij. part.

De mancipiis, & colonis patrimonialium, & saltuentium, & emphyteuticorum fundorum. Rub. LXII.

LEX I.

- 1 Locato castro cum territorio, z terreno non censentur locata loca syluestria, ad culturam penitus inhabitata.
2 Colonus, qui facit cultivari arbores vel vineas per interptos, si predia ex hoc efficiantur deteriora, tenetur domino.

Emphyteuticarios. Si villa locata in emphyteusim conceditur, non potest colonus viurpare totum territorium eiusdem, z universas aquas, z fontes, sed fructum debet percipere de his, in quibus cultura requiritur, et vti aqua quatenus ad culturam necessaria est, reliquum vero credit emphyteute. h. d. Et sic videtur casus hic, quod si dominus vile vel castri, locavit alicui vilam vel castrum cum territorio et terreno, non videtur locare pondera z alia loca syluestria ad culturam penitus inhabitata, nec fontes nec rivus aquarum, nisi quatenus aqua est expediens ad culturam, z ideo de residuo aque poterit vti z collibus z poderijs, vt hic. Ultimo gl. hanc legem inducit contra doctorem seu magistrum, qui nimis facit scholarē pro se legere. Item contra scriptorem committentem alicui scribere pro pecunia. In text. ibi, culturis erudierunt. Not. text. contra colonos, qui faciunt cultivari arbores vel vineas, vel arari terras per meruitos in cultura. Nam si predia ex hoc sint effecta deteriora tenentur dominis, quia imputatur eis cur meruitos miserint ad culturam.

ADDITIONES.

- a ALEX. C. Ludo, in l. litera, l. no. iij. alleg. ff. sum. text. C. Item vers. z sic videtur, vide domi. Bart. de Laude in tracta. de princip. in titu. de castellanis, in prin. conclusionē, ubi dicit quod in concessione non venit usus summis.
b Tenentur dominis. Adde Bald. in l. nu. iij. vers. z not. quod lex, s. de accusa. Bar. in l. si merces, s. conductor, ff. loca. z l. ij. ff. de an. leg.

LEX II.

Inhabitates. In unum facta de mancipio fundi patrimonialis a non domino, rescinditur per procuratorem testaris.

LEX III.

- 1 Mensa fisco, vel in emphyteusim accipiens, tenetur stare colono fiscali.
2 Singularis face. s. for ecclesie, an teneatur stare colono ecclesie.

Ignominus. Emptor fundi patrimonialis tenetur stare colono, quē si expulerit, possessio priuatur, h. d. C. Et no. hic quod mensa fisco, vel in emphyteusim accipiens rem, tenetur stare colono fiscali. Et est ratio, ne colonus fiscalis habeat recursum contra fiscum Cui conuoc. s. eo. l. j. emphyteuta vero vel emptor fundi priuati non tenetur stare colono regulariter, vt s. loca. l. emptor rem. C. Et no. istam legem ad questionem de ecclesia que concessit fundum in emphyteusim, in quo fundo steterat ad laborandum quidam per maximum tempus, quia si emphyteuta expellit illum colonum cui bonus esset, z alium subrogauit in locū eius, quod debet emphyteusi priuari.

ADDITIONIO.

Et sic collige quod singularis successor ecclesie tenetur stare colono, sicut in successore. Facit l. fin. de sac. sanc. eccle. z tenet Lud. in l. si filiosiani, s. si. sol. inat. z ibi scripsi post Imo. C. Colono. Vide tu ad hoc do. Soci. in consil. cxxij. incip. ex his que superius, vers. circa secundam questionem cum vers. seq.

LEX IIII.

Uper. Coloni ad aliquam militiam conuolantes, reuocantur ad culturam antiquam. C. Sic milites veterani ad quietem donati, rei rustice operam non debent dare. Et hoc fallit in militibus imitantibus, quibus est arare permillum, vt l. agros, s. de fund. lim.

De fugitiuis colonis patrimonialibus, emphyteuticis & saltuentibus. Rubr. LXIII.

LEX I.

Uicunque. Coloni patrimoniales, vel saltuentis non obstantibus, vel salu quibus stipendijs, que promeruerint, reuocantur ad pristinam culturam agrorum, h. d.

LEX II.

Uisquis. Suscipiens vel occultans colonum patrimonialem, pena hinc infera puniatur.

LEX III.

Uinscunque. Omnes adscriptitij ad agrorum culturam prediorum patrimonialium si conuolauerint ad aliquam militiam reuocantur, hoc dicit.

De prædijs tamiaci, & de his, qui ex colonis dominis aliisque liberæ conditionis procreantur. Rub. LXVIII.

LEX I.

Uiber. Natus ex vno parente tamiaco, z alio ex altero libero, tamiacus est, natus autē ex adscriptitio vel seruo alieno, z ancilla dominica vel adscriptitia, vel serua priuati, z ex colono vel seruo domini, semper sequitur conditionem parentis liberi, h. d. Et sic est speciale in natis ex tamiaco, qui semper sequuntur conditionem parentis tamiaci, regulariter contra, qd partus ventris conditionem sequitur, vt l. ne diuitius, s. de agri. z cens. z ibi fuit dictum.

LEX II.

Uiminus. Sic Imperator dicit qd ioseph fecit quandam legē, quam nō habemus, in qua statuit qd predia tamiaca venderentur emere volentibus sub soluto canone, z qd emptores prediorum neminem poterunt inquietari, z l. ij. illis emptoribus esset sufficiens, attamen adhuc Imperator constituit qd dicti emptores non possint grauari. Et secundum hoc no. illud valere, quod abundans cautela non nocet, sicut Bald. de Saru. de qua in l. testamento, s. de test.

De diuersis prædijs vrbanijs, & rusticis, & templorum, & ciuitatum &c. Rubr. LXIX.

LEX I.

Uo edibus. Edificans in loco publico solum pro edificio, si expediat Reipublice, alias ipsum solum cum edificio vendicatur, h. d. ter. z gl.

LEX II.

Uestauratiō. Tertia pars canonis, qd redigitur ex quibus, z locis Reipublice sufficit ad restauratiōem muros, h. d. Et no. qd restauratiō muros non pot. fieri inchoata in glos. de quo in l. sacra, s. muros, ff. de rerum diu. z hoc in glos.

ADDITIONIO.

C. In consilio principis. Adde istum in l. sacra loca, de re. diu. in l. ex hoc iure, ff. de iust. z iur. z omnino per Alexan. post eum in l. opus, ff. de oper. publi.

LEX III.

Uosqui. Emptor Reipublice, vel templorum ipsam, licet alius offerat meliorem conditionem, h. d. Et secundum hoc not. quod habet locum sub hac ratio in rebus templorum, z Reipublice, sed hoc est correctum in rebus templorum per authent. hoc ius porrectum, s. de sacrosan. eccle.

LEX

